

Hans Seland

Hans Andreas Seland var født 5/3 1867 på Seland i Nes uten utenfor Flekkefjord. Han gikk på amtskolen i Fedaa i 1883 og på Stend jordbruksskole 1884-86. 1888-1889 arbeidet han på meieri i Danmark. For øvrig arbeidet han på gården hjemme, men reiste flere vintre på vestlandet med nynorske bøker for bokhandler Mons Litleré i Bergen.

I 1890 fikk Hans Seland utgitt diktsamlingen "Espen sine songar". Året etter kom fortellingen "Ein liten gut". De neste årene kom det gjerne ut en bok årlig; både folkelivskildringer, barnebøker, morobøker og andre skrifter.

I 1893 ble han redaksjonssekretær i Peder Rindes blad "Nordmannen" i Kristiania. Der slo han også gjennom som forteller. Samme år dro han på sin første store fortellerferd gjennom store deler av Norge. Deretter ble det vanlig at han var hjemme på gården sommerstid og dro på fortellerferd hver høst.

Hans Seland fikk innpass i kunstnerkretsene og hadde i mange år nær kontakt bl.a. med Hulda og Arne Garborg, Anders Hovden, Sven Moren samt Olav og Frida Rusti.

I 1903 fikk Hans Seland statens forfatterstipend for å reise til Amerika. Det ble en omfattende fortellerturné i de norsk-amerikanske områdene der borte.

Seland var styremedlem i Noregs Mållag og i Norges Bondelag. I en mannsalder var han blant de fremste i norsk bondereisning. Han hadde et nært forhold til Bondelagets mangeårige formann Johan E. Mellbye og til generalsekretæren Wilhelm Dietrichson. I 1925 var Hans Seland Bondelagets utsending til 100-årsfeiringen for norsk utvandring til Amerika.

For mange ble Hans Seland mest kjent for den 40 år lange striden han førte i den såkalte "Hetlesaken". To personer, far og sønn, ble i 1907 dømt for drap på naboen. Hans Seland startet en omfattende kampanje for å få omgjort dommen. Det lyktes først i 1944. I 1947 utga Hans Seland ei bok om denne saken.

Hans Seland ble i 1896 gift med Berta Serena f. Malde (1872-1966). Hun fortsatte mannens arbeid med ei bok om Selandsetta. Denne ble utgitt i 1958.

Hans Seland døde 30/6 1949.

Litteratur: Einar Arne: Hans Seland. Diktaren og mennesket. (Noregs boklag 1966).

Arkivet etter Hans Seland ble 28/4 2006 hentet til Statsarkivet i Kristiansand. Det meste av materialet var hos Hans Seland datterdatter Eldrid Arne i "Bakkehuset" hvor Hans Seland bodde fra 1939. Resten lå i huset til Bøye og Vigdis Prestegård (sønnedatter til Hans Seland). Etter avtale med sønnesønnen Nils Seland datert 27/4 2006 skal arkivmaterialet være en gave til Statsarkivet i Kristiansand.

Vi har valgt å dele inn arkivet i 4 deler:

- Korrespondanse (brev til Hans Seland) sortert etter avsender, (boks 1-3)
- Hetlesaken, (boks 4-5)
- Manuskripter og bokanmeldelser, (boks 6-9)
- Øvrig arkiv (brev fra familie, krigen 1940-45, gårdsdokumenter mm), (boks 10-12).

Ref: 06/7044. *Omfang:* 1,2 hm.

Diverse tillegg senere levert av Hogne Haktorson, Sigrid Arne, Eldrid Arne og Halldis Prestegård og etterplassert i arkivet 17.-18.12.2007. Ingen fysisk tilvekst til samlet omfang.

Innhold:

1	KORRESPONDANSE FRA:		
1	Edv. G. J. Alme, Bergen	1 brev	1904
	Anton og Sofie Amundsen, Oslo	2 brev	1944-1949
	Otto Andersen, Kristiania	1 brev	1908
	B. Th. Anker, Lye prestegård	2 brev	1905-1907
	Arbeidskom. for Riksveien Lyse-Telemark	1 brev	1919
	A. M. St. Arctander, Asker	5 brev	1917-1918
	Johannes Arneson, Oslo	2 brev	1960
	Jan Aukland, Kristiania	2 brev	1918
	Anton Aure	6 brev	1906-1924
	Hans Aanrud, Lyngdal	1 brev	1943
2	Olaf Benneche, Kristiansand	1 brev	1927
	Ole Berg, Notodden	1 brev	1947
	Abraham Berge, Tønsberg	1 brev	1933
	Torgeir Berulvson, Grimstad	1 brev	1900
	C. V. E. Björkman, Lübeck	1 brev	1917
	Torjus Bjørnetrø	1 brev	1934
	Bjørnstjerne Bjørnson (+ et brev fra BB til fru Wolf)	1 brev	1894
	Rosa Blumenreich, Kristiania	1 brev	1893
	Johan Bojer, Hvalstad	3 brev	1898-1948
	Bondepartiet, Kristiania	1 brev	1925
	Bondeungdomslaget i Bjørgvin	2 brev	1948-1949
	Dorthe Bonnevie, Kristiansand	1 brev	1942
	Mons Breidvik, Ytre Arna	2 brev	1942-1947
	Francis Bull, Oslo	2 brev	1946
	Oskar Braaten, Kolbotn	1 brev	1914
	Andreas Baalsrud, Oslo	1 brev	1942
3	Theodor Dahl, Stavanger	1 brev	1927
	Johs. A. Dale, Bergen	1 brev	1952
	Daniel Danielsen, Hornnes	1 brev	1942
	Wilhelm Dietrichson, Ski	22 brev	1925-1949
	Audun Drangsholt, Kopervik	1 brev	1949
	Johan Dybvik, USA	1 brev	1949
	Peter Egge, Oslo	1 brev	1933
	Eiker Historielag	1 brev	1948
	Lars Eskeland, Voss	2 brev	1896-1917
	Severin Eskeland, Kristiansand	1 brev	1916
4	Isolf Fiane, München	2 brev	1912
	Sigurd Fjærtøft	1 brev	1929

	R. Flo, Kristiania	3 brev	1897-1900
	Folkebladet, Kristiania	1 brev	1897
	Fonna Forlag, Oslo	6 brev	1943-1946
	For Bygd og By, Oslo	2 brev	1923-1932
	Stefan Frich, Lillehammer	2 brev	1899-1914
	Karoline Fuglestveit, Marnardal	2 brev	1948-1949
	Olaf Funderud, Mysen	2 brev	1945-1948
5	Arne Garborg	31 brev	1892-1923
	Hulda Garborg (+ et brev til H.G fra 1898)	1 brev	1910
6	Håkon Garåsen, Trysil	2 brev	1922-1924
	Nikolaus Gjelsvik, Kristiania	2 brev	1902-1929
	Gerhard Gjerding, Oslo	1 brev	1947
	Anders Grostøl, Farsund	2 brev	1948
	Erik Gunleikson, Kragerø	1 brev	1942
	Hallingdals Fylkeslag	1 brev	1913
	Knut Hamsun, Lillesand	1 brev	udat.
	Idar Handgaard, Oslo	1 brev	1906
	Torleiv Hannaas, Stord	4 brev	1913-1915
	Hedvig Hanssen, Flekkefjord	1 brev	1949
	Kristian Haug, Kristiania	2 brev	1896
	Sigvart Heggstad, Oslo	1 brev	1916
	O. Heitmann Andersen, Oslo	1 brev	1949
	Eirik Hille, Sem	2 brev	1918
	Johan L. Hirsch, Oslo	4 brev	1915-1919
	Eivind Hognestad, Stavanger	1 brev	1929
	H. E. Hognestad, Hognestad	3 brev	1917-1920
	Lina Holst, Kristiansand	1 brev	1912
	Anders Hovden	15 brev	1896-1902
	Torstein Høverstad, Oslo	1 brev	1942
2	KORRESPONDANSE FRA:		
1	Sigurd Jakobsen, Spind	4 brev	1959-1960
	Kristofer Jansen, Kristiania	2 brev	1898
	Endre Jerpstad, Meldal	2 brev	1897
	Edvard G. Johannessen, Bergen	3 brev	1898-1900
	Hallv. Johansen, Kristiania	1 brev	1896
	Elisabet Jørgensen, Hellerup, Danmark	1 kort	1918
	M. Kartevold, Sandnes	1 brev	1911
	Alexander Kielland, Stavanger	1 brev	1893
	Kjetil Kjelland, Kjelland	1 brev	1881
	Johannes Kjeslin, Steinkjer	1 brev	1945
	Halvdan Koht, Kristiania	2 brev	1902-1904
	Daniel Koren, Kristiansand	1 brev	udat.
	Vilhelm Krag, Kristiania	1 brev	1915
	Inge Krokann, Gausdal	8 brev	1944-1949
2	H. P. Lie, Bergen	2 brev	1920-1942

	Jonas Lie, San Remo, Italia	2 brev	1900
	Mons Litleré, Bergen	1 brev	1894
	Knut Liestøl, Kristiania	2 brev	1915-1916
	Knut Loupedalen. Brunkeberg	1 brev	1917
	Rasmus Løland, Sand	1 brev	1894
	Jørgen Løvland, Kristiania	3 brev	1909
3	Torkel Mauland, Kristiania	1 brev	1906
	Johan E. Mellbye, Nes	18 brev	1917-1950
	Olav Midttun, Stabekk	3 brev	1913-1927
	Moltke Moe, Kristiania	9 brev	1894-1908
	Sven Moren, Trysil	5 brev	1914-1937
	Per Mortenson, Porsgrunn	1 brev	1894
	Gerhard Munthe, Kristiania	1 kort	1898
4	Fritjof Nansen, Kristiania	1 kort	1899
	Sigurd Nesse,	1 brev	udat.
	Sven Nilssen, Sandnes	1 brev	1903
	H. Norby Olsen, Kristiansund	2 brev	1907-1908
	Nordanger, Bergen	1 brev	1949
	Olaf Norli, Kristiania	1 brev	1919
	Norsk Historisk Kjeldeskrift-Institutt, Oslo	1 brev	1945
	Norsk Landbruks redaksjon; Oslo	1 brev	1949
	Det Norske Teateret. Kristiania	1 brev	1917
	Lars Fr. Nuland,	1 brev	1942-1949
	Kathinka Nyhuus, Oslo	1 brev	1942
	Sigurd Paturson	1 brev	1898
	Karikaturbladet "Peik"	1 brev	1915
	Eilif Petersen	1 brev	1898
5	Gabriel Reed, Breim	1 brev	1948
	Otto Reimers, Oslo	1 brev	1947
	Chr. Rekkedal, Aurland	1 brev	1944
	Kristian Riese, Flekkefjord	1 brev	1891
	Peder Rinde, Kristiania	1 brev	1898
	Morten Ringard, Flekkefjord	2 brev	1945-1952
	Hedevig Rosing, Kristiania	2 brev	1907-1908
	Ida Roverud, Flekkefjord	1 brev	1949
	Erik Rusten, Bergen	1 brev	1918
	O. E. Rølvaag, Northfield, Minnesota	1 brev	1928
6	Frida Rusti	27 brev	1912-1961
	Olav Rusti	19 brev	1897-1919
3	KORRESPONDANSE FRA:		
1	S. Schjøtt, Hvalstad	3 brev	1915-1918
	Chr. Schibsteds forlag, Oslo	1 brev	1948
	Ingvald Schrøder-Nielsen, Bodø	1 brev	1896
	Gabriel Scott, Tromøy	1 brev	1918
	Ragnhild Seippel	1 brev	1904

	Bernt Seland, Haugesund	2 brev	1913-1953
	Johannes Seland, Kristiansand	1 brev	1948
	Ola Setrom, Driva	2 brev	1944-1945
	Thormod Skatvedt; Aarnes	1 kort	1917
	Martin Skadsheim	1 kort	udat.
	Matias Skeibrok	1 brev	udat
	Skoledirektøren i Kristiansand	1 brev	1910
	Klaus Sletten, Stavanger	1 brev	1925
	Arne Smedal, Kristiania	1 brev	1915
	Herman Smitt Ingebretsen, Jar	1 brev	1943
	Stabel, Grimstad	2 brev	1944
	Stavanger Landstormsbataljon	1 brev	1903
	Stend Landbrugsskole	1 brev	1884
	Kristen Stalleland,	1 brev	1905
	Statsarkivet i Kristiansand	1 brev	1960
	Rasmus Steinsvik, Kristiania	1 brev	1906
	Bernt Støylen, Kristiansand	1 brev	1916
2	Jon Try, Mosjøen	1 brev	1919
	Torvald Tu, Stavanger	1 brev	1919
	Jens Tvedt, Stavanger	2 brev	1899
	Unglyden, Voss	1 brev	1907
	Kristofer Uppdal, Kristiania	1 brev	1911
	J. L. Urheim; Chicago	1 brev	1928
	Helgi Valtysson, Reykjavik	2 brev	1923-1959
	Anders Vassbotn, Volda	3 brev	1902-1944
	Vestmannalaget, Bergen	3 brev	1918-1949
	Jens Vevstad, Gjerstad	1 brev	1944
	Vetle Vislie, Elevrum/Kristiansand	4 brev	1897-1914
	Ragnvald Våge, Stord	2 brev	1942-1949
	Håkon Wergeland, Notodden/Kristiansand	2 brev	1921-1946
	Signe Werter, Stockholm	2 brev	1905-1906
	Sophie Westgård, Svolvær	1 brev	1896
	Fredrik Waage, Washington D.C.	1 brev	1907
	James Carleton Young, Minneapolis	2 brev	1912
	O. K. Ødegaard, Valdres	1 brev	1928
	Tore Ørjasæter,	2 brev	1915-1942
	Søren Øvretveit	1 brev	1899
	J. O. Aashamar, Oslo	1 brev	1918
3	Diverse brev (noen til andre mottakere, bl.a. fra P. Chr. Asbjørnsen, Hans Ross og Olav Lofthus)		
4	Korrespondanse mm vedr Amerikareisen 1903-1904		
5	Korrespondanse mm vedr Amerikareisen 1925		
4	HETLESAKEN		
	1 Saksdokumenter		1931-1942
	2 Dr. med. Gustaf Hultkvists utredninger		1935-1936

3	Korrespondanse vedrørende Hetlesaken	1909-1944
4	Korrespondanse vedrørende Hetlesaken	1946-1960
5	Utklippsbok med avisutklipp Hetlesaken	1907-1909
5	HETLESAKEN	
1	Hans Seland: "Hetlesaka som gjekk i 40 år, Noregs raraste rettssak" (Oslo 1947), papirkopi	
2	Utklippsbok med avisutklipp Hetlesaken	1909-1912
3	Avisutklipp Hetlesaken	1913-1957
4	Tidsskriftartikler om Hetlesaken	1940-1943
5	Håndskrevet manus til Hans Seland's bok "Hetlesaka"	
6	Maskinskrevet manus til dr. med. Ole Berners bok om Hetlesaken	
6	MANUSKRIPTER	
1	Aar og Dagar	
2	Diverse manuskript	
3	Diverse manuskript	
4	Diverse manuskript	
7	MANUSKRIPTER	
1	Diverse manuskript	
2	Diverse manuskript, bl.a. manus av Hans Seland (om norske diktere i hans ungdom) og manus av enka Serena Seland (minner om Hans Seland)	
3	Essay om kristendom (ikke publisert)	
4	Notatbøker	
5	Diverse notater	
6	Kontrakter med forlag	
8	BOKANMELDELSER	
1	Utklippsbok med bokanmeldelser	1893-1905
2	Utklippsbok med bokanmeldelser	1905-1914
3	Diverse bokanmeldelser	
4	Diverse bokanmeldelser	
9	1 Diverse anmeldelser	
	2 Manuskripter mm til "Grannen"	
	2 Manuskripter mm til "Selandætta" (1958)	
	3 Korrespondanse vedr. "Selandætta"	1939-1957
10	1 9 krigsdagbøker for perioden 3/11 1940 - 13/5 1945	
	2 Illegale aviser mm fra krigen 1940-45	
	Kongsposten nr 3-5, 7-8, 10-13	1941
	Alt for Norge nr 36	1941
	Det frie Norge nr 1-2	1941
	To opprop 1941	

- Diverse skrifter fra krigen 1940-45
- 3 Personlig korrespondanse (brev innen familien etc) 1909-1959
- 11 1 Avisutklipp om Hans Seland I
 2 Avisutklipp om Hans Seland II
 3 Avisutklipp om Hans og Serena Seland
 4 Telegrammer etc til 75-års-dagen 1942
 5 Gullbryllup 1946 og 80års-dagen 1947
 6 Telegrammer etc til gravferden 1949
 7 Vitnemål fra amtsskolen 1883
 CD-plate med scannede fotos fra Hans Seland's egen fotosamling
- 12 1 Gamle håndskrevne brev og dokumenter
 - Skiftebrev Besse Sigbjørnsen og Sidsel Tollachsdatter Seland 1756
 - Besiktelsesforretning over gården Lillehavn i Feda (fragment) 1767
 - Kontrakt om drift av ved og tømmer over Drangeidet 1770
 - Skattebok for gården Seland 1795-1847
 - Utkast til skjøte fra Ingvar Hansen til Ingvar Tønnessen Seland 1823
 - Provisjonsutbetaling fra direksjonen for dampskipet "Oscar" 1830
 - Avskrift av byggekontrakt for Flekkefjord kirke 1832
 - Brev til Ingvar Hansen Seland 1839
 - Brev fra Elling Eielsen i Wisconsin til broren Tron 1845
 - Skjøte- og Follogskontrakt fra Ingvard Hansen Seland 1858
 - Brev fra Johannes Ingvarsen Seland til kona Karen Sophie 1861
 - Pantebrev fra Johannes Seland til sønnen Johan Seland 1900
 - Søknad om utflyttingsbidrag til Jens Sigbjørnsen Austad 1908
- 2 Fragmenter av diverse dokumenter
 3 Dokumenter vedr Seland'svegen 1895-1912
 4 Diverse trykksaker
 5 Litteratur om Seland mm.
 - Trygve Bertrand Stokke: Hans Seland, liv og diktning, hovedoppgave til embetseksamen i norsk (1953)
 - Idar Stegane: Sjølvbiografi som sjølvforståing i den nynorske tradisjonen med grunnlag i lesing av Hans Seland: Aar og dager og Anders Hovden: Attersyn (Nordisk Institutt, UiB 1991)
 - Kari Seland: Hans Seland og Hetlesaken (historisk sær oppgave 1960/61)
 - Anne Seland: Forfatter Hans Seland (litterært særpensum, Trellebakken 1988/89)
 - Øystein Hitland: Hans Seland (sær oppgave, udatert)
 - Ingvild Seland: Stadnamn på Seland (semesteroppgave lokalhistorie 1975/76)
 - Sigmund Seland: Stadnamn på Seland (1980)
 - Bjørg Seland: Desertører fra ekteskapet. Ane Andersdatter Rødland og Inger Isachsdatter Gullestad (1990)
 - Liv Seland: Sigbjørn Hølmebakk - Jentespranget - Karjolsteinen - Fimbulvinteren (særpensum 3D 1992/93)

- Kopi av Hans Selands besvarelse til Institutt for Sammenlignende Kulturforskning om forholdene på Seland, 112 sider (1947). (Originalen ligger i Riksarkivet PA 0424)
- Sigrid Arne: Hans Selands forfatterverksemd i høve til ein alternativ nynorsk litterær institusjon rundt hundreårsskiftet, hovedoppgave til embetseksamen i nordisk, UiB 1982